

پیرِ دیر

دی ماه و تولد نصرت کریمی

چاپ شده در : روزنامه اعتماد

زمان انتشار : دی ماه ۱۳۸۹

این یادداشت به بهانه سالروز تولد نصرت کریمی هنرمند باسابقه زمینه های مختلف هنرهای نمایشی ایران (یکم دی ۱۳۰۳) برای روزنامه شرق نوشته و با اندکی کوتاه شدن، چاپ شد.

*

*

میان هنرمندانی که به هر دلیل موجه یا بی رحمانه ای، امکان تداوم فعالیت در کشور خود را ندارند، همواره این که تصمیم می گیرند بمانند یا بروند، معنای بسیار مهمی در نسبت عاطفی و حسی آنها با فرهنگ و ملت و قومیت شان ایفا می کند. به حرمت همین ماندن نصرت کریمی بازیگر و کارگردان و مجسمه ساز و صدآپیشه و نویسنده و شاعر و عروسک گردان و همه فن حریف قدیمی هنرهای نمایشی مان، این یادداشت را به بهانه تولد هشتاد و شش سالگی اش به یادی از او و حضور مؤثرش در تئاتر و سینمای ایران اختصاص می دهم. به رسم معمولاً منقرض شده ای که به زور زحمت می کوشیم گهگاه زنده اش کنیم، می خواهم یکی از پیران دیر را که هنوز زنده و سر حال است، پاس بدارم. او که متولد اول دی ماه ۱۳۰۳ در تهران است، مانند عرت... انتظامی و مرتضی احمدی با سابقه ای که در کار با فولکلور اصیل تهرانی (به لهجه خودشان بخوانید «تهرونی») داشته، همواره رد و ضرب و جلوه ای از لهجه اصل پایتخت را در گویندگی ها و بازی هایش حفظ کرده و می توان برای تشخیص اصالت این لهجه، به او در جایگاه یک مرجع و منبع اشاره یا رجوع کرد. لحن او در گفتن گفتار متن مستند درخشان «اون شب که بارون اومد» کامران شیردل و نمونه امروزی هوشمندانه متأثر از آن «تهران انار ندارد» ساخته مسعود بخشی از آن نمونه هایی است که بدون وجود این قریحه سرشار طنز و شوخ طبعی در صاحب صدا، به گویندگی مکانیکی و «انجام وظیفه» صرف بدل می شد. بیش از ۵۰۰ مجسمه و عروسکی که او در سال های بعد از

انقلاب ساخته و چند نمایشگاه هم از مجموعه آنها بر پا کرده، در برخی موارد مانند عروسک های مشهور «آقای پاکیزه» و «آقای آلوده» در تیزرهای تلویزیونی مشهور دهه ۱۳۷۰، به خاطر مشترک بسیاری ایرانیان تبدیل شده اند و اغلب اطرافیان او، از دخترش ماندانا کریمی با فعالیت ممتازی که در کار عروسکی دارد تا پسرش بابک کریمی که بعد از سال ها فعالیت در عرصه بین المللی سینما، امسال با ایفای نقش یک بازپرس دادگستری در فیلم «جدایی نادر از سیمین» ساخته اصغر فرهادی تجربه تازه ای را از سر گذرانده است و دامادش مهرداد اسکویی که یکی از مهم ترین و مداوم ترین مستندسازان سینمای ما به شمار می رود، دامنه فعالیت های هنری این خاندان را به شدت گسترش داده اند.

شاید هنرمندی در گذشته های دور کاری، کارهایی ساخته که با معیارها و ضوابط امروز حاکم بر جامعه اش همسویی و همخوانی نداشته باشد؛ اما این نه به معنای نادیده گرفتن کیفیات و اعتبارات دیگر کار اوست و نه باید ارزش ایرانی بودن و در ایران ماندنش را از بین ببرد. وقتی در اخبار و اطلاعات می خوانیم و می شنویم که نصرت خان کریمی با حرفه ای کردن یکی از علایق شخصی اش یعنی پرورش کاکتوس بخش هایی از این سال ها را گذرانده، تلخی و ارزش توأمانی برای ماندنش قائل می شویم. همین ماندن هاست که ماندگاری چون اوپی را دوچندان می کند. نصرت او در چنین رویکرد انسانی و پایمردانه ای است. به حرمتش تمام قد می ایستیم و هر همتای این جا مانده و ماندگار دیگرش را نیز بی نیاز از ذکر نام، می ستاییم.